

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**In Canonem Sacrificii Missae, Vti & reliquas eiusdem
Partes Brevis Ac Lvcvlenta, & ad pietatem vtilis Expositio**

Veken, Frans van der

Coloniae, 1644

Capvt III. De parte Canonis praecedente Consecrationem

urn:nbn:de:hbz:466:1-9878

vt omnes mortales DEVM Christumq;
cognoscant, reuereantur & ament, idq;
pro virili nostrâ procurando & pro-
mouendo.

C A P - V T III.

*De parte Canonis præcedente
Consecrationem.*

PRæfationem excipit illa pars Mis-
sæ, quæ communiter vocatur
Canon, quasi præfixa fixaque re-
gula ab omnibus in celebratione hu-
ius diuini Sacrificij obseruanda. Con-
stat autem, vt testatur Tridentinum,
*cum ex ipsis Domini verbis, tum ex
Apostolorum traditionibus, ac sancto-
rum quoque Pontificum institutioni-
bus.* In quibus quàm grauitè & de-
liberatè processerint, vel inde colligi
potest, quod paucula verba à quibus-
dam Pontificibus Canoni inserta, qua-
si totidem oracula ad perpetuam me-

moriam in eorum vitis annotentur: ut illa Leonis Primi, *Sanctum Sacrificium, immaculatam hostiam*; & hæc Gregorij Primi, *diesq; nostros in tua pace disponas.*

§. I.

*De silentio Canonis, & memoriâ
Passionis.*

TOtus Canon sacro profundoque silentio peragitur, non nisi tribus humilitatis voculis interrupto: hoc enim omnium ferè gentium opinione, Numinis cultum, pietatemque quàm maximè decet. Imò nullo hymno digniùs prædicari Maiestatem diuinam, quàm arcano silentio, haud obscure insinuat illud Davidis *a*, *Tibi silentium laus Deus in Sion*: ita enim vertit S. Hieronymus, quod vulgatus habet Interpres, *Te decet hymnus Deus in Sion*. Ut omittam silentio denotari il-

lum

a Psal. 64.

lum compositum pacatumq; animi statum, quem ad Deum ritè venerandum adferre sacri Mystæ debemus: gravitatem item negotij, quod pro humana salute quasi soli cum Deo tractamus: instantem denique Christi Domini presentiam, de qua Zacharias a, *Sileat omnis caro à facie Domini.*

Apud omnes quoque Catholicos est in confesso, huic Sacrificij parti quàm maximè propriam esse commemorationem Dominicæ Passionis: non solum ratione Consecrationis, quæ, sicut videbitur cap. 4. viua quædam est & expressa mortis Christi imago; sed aliarum quoque precum & cæremoniarum, quas in perpetuum Christi pro nobis patientis monumentum Ecclesia instituit. Quod tamen non sic accipi velim, quasi singulæ Canonis preces ac cæremoniæ, singulares quasdam partes Passionis designent: sed quod totus Canon per modum vnius signi, si non

D 3 ex

a Zach. 2.

ex rerum vel actionum similitudine, saltem ex voluntate instituentium, in Christi patientis memoriam nos ducat. Quemadmodum in vocibus cernimus, quod non per singulas syllabas singulare quidpiam exprimant in re significatâ; sed hanc totam per illas omnes coniunctas.

Quò autem isthæc memoria promptius excitetur, solet plerumque in primâ Canonis fronte imago Crucifixi depingi: vt Sacerdos ad inchoandum Canonem explicaturus librum, statim ante oculos mysterium habeat, quod eum tunc recolere oportet. Si fors alia imago desideretur, vel prima Canonis littera monere immemorem poterit, est enim maiuscula, T, quam esse Crucis characterem ac symbolum, ex Ezechiele alijsq; tam prophanis, quàm sacris authoribus notius est, quàm vt hîc sit probandum.

§. II.

De Oblatione, Te igitur Clemen-
tissime Pater.

Est hæc tertia ex 4. illis speciebus Oblationum, de quibus egimus Cap. 1. §. 4. tota nempe impenditur, ut varia beneficia, tam pro Ecclesia in communi, quàm pro personis priuatis impetrentur. Dirigitur ad *DEVM Patrem*, non iam ut est nomen toti Trinitati commune, prout factum vidimus Cap. 1. §. 5. sed ut est primæ personæ proprium: id enim correlatiuum *Filij* proximè coniunctum euincit. Tacitè tamen ac ratione eiusdem essentia in solo Patre expresso, cæteræ etiam personæ subintelliguntur. Meritò autem *Patrem* hîc imploramus titulo *Clementissimi*: summæ quippe Clementiæ est, non solum peccatoribus ignoscere, sed eosdem etiam nouis beneficijs cumulare. Addimus obtestationem ad impetrandum efficacis-

cacissimam, per *I E S V M Christum*,
 Mediatorem scilicet & Aduocatum
 nostrum: *Filium tuum*, vt tanto ma-
 gis paterni animi benignitatem com-
 moueamus: *Dominum nostrum*, vt
 Pater non in alienos beneficia confer-
 re, sed Filio suo in suis subditis, disci-
 pulis, familiaribus, amicis, imò fratri-
 bus & membris benefacere censeatur.
 Quidni enim etiam apud Patrem va-
 leat, quod à nobis estimari voluit Chri-
 stus Dominus, cum dixit a: *Amen dico*
vobis, quamdiu fecistis vni ex his fra-
tribus meis minimis, mihi fecistis? Quæ
 sanè ratio ad magnam fiduciam postu-
 lata consequendi sufficere deberet, et-
 iam si magnifica illa pollicitatio b, *Si*
quid petieritis Patrem in nomine meo,
 ore Veritatis prolata non esset. Sed ne
 fortè repulsam adhuc feramus, propter
 illud D. Iacobi c, *Petitis & non accipi-*
tis, eo quod malè petatis: conditionem
 ad benè orandum requisitam adferre

a *Matth. 25.* b *Ioan. 16.* c *Iacob. 4.*

conamur, humilitatem, *supplices te ro-*
gamus ac petimus. Ut enim ait Eccle-
siasticus a, *Oratio humiliantis se nubes*
penetrabit, & donec appropinquet, non
consolabitur: & non discedet, donec Al-
tissimus adspiciat.

Tum supplicem libellum explicare
incipimus, ac Patrem rogare, vt acce-
pta habere dignetur, suaq; benedictio-
ne prosequi *dona & Sacrificia*, quæ of-
ferimus. *Inprimis autem pro Ecclesia*
sancta Catholica: qui ordo maximè ob-
seruandus. Bonum enim totius Eccle-
siæ præcipuè in hoc Sacrificio intendi
debet; non solum quia in se præstan-
tius est, vtpote vniuersalius & ad nobi-
liorem finem ordinatum; sed etiam
quia Sacerdos offert hoc Sacrificium
vt Minister & Legatus Ecclesiæ. No-
tum quippe est, quo pacto Legatus non
debeat primo loco agere res suas vel a-
micorum, sed Reipubl. aut Principis,
à quo mittitur. Nouerit igitur Sacerdos

D S ca-

a Eccli. 35.

cætera omnia, quæ per præsens Sacrificium postulat, eatenus impetranda, quatenus communi bono sanctæ & vniuersalis Ecclesiæ subseruiunt. Sin verò vel politicum statum spirituali præferat, vel priuata commoda publicis anteponat, se non solùm non exaudiendum, sed fœdæ etiam præuaricationis in sui muneris administratione arguendum.

Beneficia autem, quæ pro Ecclesiâ petimus, ad quatuor capita totidem vocabulis, sed valde prægnantibus expressa, reuocantur. Primum est, vt **DEVS** dignetur Ecclesiam *pacificare*: quod verbum non est restringendum ad immunitatem ab intestinis, externisq; bellis: sed in ea sumendum amplitudine, qua passim *Pax* in Scripturâ sumitur, pro omni salute, prosperitate, beatitudine. Quamobrem per Christum *Principem pacis* a, quam omnia comitari solent bona (sicuti

è con-

a *Isa. 9.*

è contra bellum vniuersa mala) Patrem
obsecramus pro bono atque felici Ec-
clesiæ statu. Is verò qua ratione non ex
terrenis tantùm bonis, sed præcipuè
spiritualibus æstimari debeat: cuilibet
Christiano notissimum suppono, qui
aliquando illam Regis sui Pacifici con-
fessionem audierit *a*, *Regnum meum*
non est de hoc mundo. Idem de suâ pace
dicere potuisset; imò dixit æquiualentibus
verbis *b*: *Pacem relinquo vobis, pa-*
cem meam do vobis: non quomodo mun-
dus dat, ego do vobis.

Alterum beneficium petimus, vt
DEVS dignetur Ecclesiam *custodire*:
ne scilicet prosperitatem semel partam,
malis aduersisq; rebus, quas tot hostes
moliuntur, aliquando amittat. Docuit
hanc precandi formulam Saluator ipse,
cùm dixit *c*: *Pater Sancte, serua eos in*
nomine tuo; eiusq; protectionis fiducia,
vel etiam experientia olim tanta erat
inter Christianos, vt S. Iudas inter

D 6 eo-
a Ioan. 18. b Ioan. 14. c Ioan. 17.

eorum titulos posuerit *a*, *In Christo IESU conseruatos*. Tertium beneficium denotat vox *adunare*, id est, congregare, seu colligere: qua petimus incrementum Ecclesie, plurium accessione ad eandem: iuxta illud Ezechielis, *b* *Congregabo vos de populis, & adunabo de terris*. Quartum denique ad reliquorum cumulum postulamus, vt Pater Ecclesiam *regat*: non generali solum prouidentia, quæ nunquam deest; sed illa speciali, de qua in Psalmis *c*, *Dominus regit me, & nihil mihi deerit, in loco pascuæ, ibi me collocauit*.

Postquam vniuersum Ecclesie corpus commendatum est Deo, ad particularia eius membra descenditur: ac primò quidem ad Pontificem Romanum, visibile in terris Ecclesie caput & Vicarium Christi. Nec mirum sit pro illo speciatim precari Sacerdotem, pro quo ipse Christus sic orare dignatus

a *In Epist. Can. Ob Ezech. 11.*

c *Psal. 22.*

tus est *a*: Rogauit, inquit, pro te, Petre, ut non deficiat fides tua: pro quo item cum ab Herode detineretur in carcere, tota Ecclesia sine intermissione orauit. Tum hortante Apostolo *b*, *Memento te Præpositorum vestrorum*, qui vobis locuti sunt verbum Dei, oratur pro Episcopo Ordinario loci: in antiquis Liturgijs ex eiusdem Apostoli consilio addebatur Oratio pro Rege, ut nempe *c* *quietam & tranquillam vitam* subditi agerent. Iam verò seruandus Canon Romanus: nisi aliud obtineat speciale priuilegium, vel legitima consuetudo. Denique pro priuata salute cæterorum fidelium.

§. III.

Memento etiam Domine.

Quamuis inter Theologos controuertatur, an alio quodam sensu detur propriè memoria in Deo: in-

D 7 ter

a Luc. 22. b Act. 12. c 1. Tim. 2.

ter omnes tamen conuenit, illam DEI memoriam, quam precibus imploramus, non nisi metaphoricam esse. Sumitur enim pro nouo aliquo diuinæ misericordiæ effectu, per quem erga creaturas ita se gerat, atque homines solent, quando eorum, quibus optimè cupiunt, opportunâ benefaciendi occasione recordantur. Quod sapienter expressit, & per diuinæ obliuionis antithesin illustrauit S. Gregorius, cùm ait: *a Dei memoria nec obliuione rumpitur, nec recordatione sarcitur, sed dum aliqua deserens prætermittit, more hominum obliuisci dicitur: & cùm post longum tempus, quæ voluerit, visitat, nostræ mutabilitatis consuetudine recordatus vocatur.*

Hoc ergo sensu DEVM rogat Sacerdos, vt meminerit famulorum suorum, non eorum tantùm, qui iam in genere, vel etiam specie commendati fuere ex Ecclesiæ præscripto; sed aliorum quoque,

a l. 32. Moral. c. 6.

que, quos Ecclesia priuatæ Sacerdotis deuotioni commendandos relinquit. Horum igitur memor sit Sacerdos, quorum DEVM speciatim memorem cupit. Non suaserim tamen longiores commendatorum catalogos contexi: hæc enim distractio est parum apta huic parti Sacrificij. Nec velim verbis nimis prolixis vel proprias, vel aliorum necessitates exponi: quam enim paucis Ecclesia in priore §. Seipsam, Pontificem, Antistitem commendauit? Præ quibus publicis negotijs non decet priuatas causas multò longius produci: præsertim apud illum Principem, qui omnium cuiusque miseriarum probe cōscijs ex ipso Veritatis ore nos pridem admonuit *a*, *Orantes autem nolite multum loqui*, cuius rationē mox reddit: *Scit enim Pater vester, quid opus sit vobis, antequam petatis eum*. Pauca igitur sint verba, sed affectu charitatis, pietatis, gratitudinis, misericordiæq;

a Matth. 6.

diæq; prægnantia. Quarum aliarumq; virtutum erga proximum exercendarum occasio tam in hac commemoratione viuorum, quàm in altera, quæ post Consecrationem sequitur, vitâ functorum se offert.

Quo autem commendandi breuius promptiusq; memoriæ occurrant, varia à varijs traduntur praxes. Non displicet illa, quam ex Gabriele Biel alijsq; suggerit, qui senectutem suam haud minus pietate, quàm doctrinâ venerabilem reddidit Martinus Nauarrus *a*: vt nempe pro imaginibus memoratiuis accipiantur sex casus Grammaticales. In Nominatiuo Sacerdos seipsum collocet, atque eum, pro quo speciatim celebrare intendit: in Genitiuo parentes tam corporales, quàm spirituales: in Datiuo benefactores: in Accusatiuo inimicos suos & calumniatores, iuxta exemplum pariter & doctrinam Christi Domini *b*, *Diligite inimicos vestros,*

be-

a In manuali c. 25. n. 111. b Matth. 5.

benefacite his, qui oderunt vos; & orate pro persequentibus & calumniantibus vos. Ad Vocatiuum obijciat animo Ecclesiæ, & præsentis inprimis Sacrificij Ministros, quasi ad hæc officia vocatos à Deo: ad Ablatiuum, recordetur pauperum, miserorum, ac ratione damni vel iniuriæ quam passi, afflictorum: præsertim si ipse interdum Sacerdos aliqua iniuriæ causa vel occasio fuerit. Sunt tamen quibus ad hunc usum magis arrideant imagines piæ: vt B. Francisco Borgiæ quinque vulnera Crucifixi. Quæ sanè, præterquam quod Canoni congruant, in quo Dominicam Passionem memoriâ colimus, aptè etiam diuersis commendandorum classibus accommodari possunt: vt, verbi gratia, ad vulnus manus dextræ oremus pro Magistratu Ecclesiastico, ad vulnus sinistræ pro Ciuili: ad dextri pedis vulnus pro sanguine vel amicitia coniunctis; ad vulnus sinistri pro inimicis: denique intra sanctissimi lateris plagam

ab-

abdamus nosipfos, vnà cum ijs, quibus
 speciatiim Sacrificium applicamus.

Post hanc priuatę deuotionis paren-
 thesin, Sacerdos rursus publicas preces
 nomine Ecclesię resumit: in quibus di-
 uinę bonitatis memorię speciatiim
 commendat *omnes circumstantes*, eos
 scilicet, qui præsentii Sacrificio inter-
 sunt, siue Missam audiunt. Nec frustra
 eorum *fidem* atque *deuotionem* ad Dei
 notitiam refert: pro mensura enim fi-
 dei & deuotionis erga hoc sacrosan-
 ctum Sacrificium, fructum eiusdem
 DEVS confert. Tum pro illis quo-
 que precatur, pro quibus, quamuis
 fortè absentibus, ipse cum populo il-
 lud offert. Ac pro illis tandem, qui spe-
 cialiter ad Sacrificij oblationem con-
 currunt, vel eleemosynam dando in su-
 stentationem Ministrorum, vel quid a-
 liud, saltem ad Sacrificij celebritatem,
 sollempnitatemque conferendo. Illi e-
 nim omnes, non per se quidem, sed
 per Sacerdotem *Sacrificium offerunt*.

Re-

Repræsentat autem Deo , tacite que commendat diuersos fines , ob quos illud à populo offerri contingat : siue in *Sacrificium laudis* , pro beneficijs acceptis ; siue in *Propitiatorium* , pro redemptione animarum ; siue in *Impetratorium* , pro æterna salute , vel incolumitate temporali.

Latissimus hîc Theologo aperitur campus ad explicandos Sacrificij fructus : quinam, & ad quos, quo ordine, quâ quantitate, dispositione, ceterorum indemnitate participantur. Sed Scholis hæc aptior disputatio , quàm Aris : & præter nonnulla ante delibata Sacris operaturo sufficere existimo , si credat , fructus huius incruentæ oblationis esse quàm maximos , quippe per quam *Fructus Oblationis cruenta* , vt loquitur Tridentinum *a* , *uberimè percipiantur* : eosque iuxta CHRISTI Domini institutionem ita dispensari , vt & suam partem tota ha-

habeat Ecclesia, cæteriꝫ; qui ex Eccle-
 siæ præscripto in Canone nominantur,
 & nihilominus magni momenti por-
 tio remaneat, quam Sacerdos ex rece-
 ptâ in Ecclesiâ probatâꝫ; consuetudine
 applicare possit alijs, pro quibus pecu-
 liariter celebrare intendit. Quid enim
 hic difficultatis, si fructus huius Sacri-
 ficij, iuxta quorundam opinionem, in-
 finitus existat? Sed demus communio-
 ri sententiæ illum finitum esse; quidni
 DEVS, qui vel vnicum milij granulum
 ita per vniuersum distribuere potest, vt
 nullus mortalium alicuius expers por-
 tionis existat; multo magis id possit
 circa fructum illum amplissimum? Cæ-
 terùm, cùm nos lateat, quantum ad
 singulos pertineat, præstat de illius de-
 terminatione Sacerdotem non esse sol-
 licitum, sed sequi consilium Doctoris a
 æquè in pietate atque in speculatione
 subtilis: videlicet Deo id totum relin-
 quere, qui optimè norit, quantum pro
 cau-

a Scot. quodl. 20. §. 19.

causis, tum communibus, tum priuatis, habitâ ratione applicationis, vel generalis per Ecclesiam, vel specialis per Sacerdotem factæ, ac dispositionis cuiusque, ex pactis conuentis cum Christo suo, ad vnumquemque pertineat.

§. IV.

*Communicantes & memoriam
venerantes.*

Non est hæc noua Oratio, sed prioris pars, à verbis illis inceptæ: *Te igitur, Clementissime Pater,* & ad sequentem vsque orationem productæ: *Hanc igitur Oblationem:* vbi etiam consuetâ formulâ concluditur, *Per Christum Dominum nostrum.* Idq; postulat verborum connexio, quibus plena sententia deerit, nisi *communicantes* referatur ad vocem præcedentem *offerimus, vel offerunt.*

Porro *communicantes*, quamuis à multis accipiatur de communicatio-
ne

ne nostrâ cum Beatis in cælo, quorum commemoratio sequitur : ab alijs tamen verisimilius intelligitur de fidelium Sacrificium hoc offerentium communionem inter se : id enim suadent verba, quæ summis festiuitatibus interponuntur, hoc modo *· communicantes, & diem sacratissimum celebrantes, & paulò post, sed & memoriam venerantes*, vbi particula aduersatiua *sed*, cum copula *&*, diuersitatem importat ; vt sensus sit : Offerimus communicantes, diemque celebrantes, sed & præterea memoriam venerantes. Per hanc autem fidelium communicationem denotatur vnio, quâ inter se deuinciuntur ; non solum propter eandem fidem, spem, charitatem ; sed etiam propter illius hostiæ oblationem, quam in singulare quoddam, vt loquitur Tridentinum *à, unitatis signum, vinculum charitatis, concordiaq; symbolum*

Sal-

· Sess. 13. c. 8.

Saluator instituit. Vnde & eius participatio, S. Damasceno teste, communio appellatur, *Quia*, inquit a, *per illam efficimur unum Christi corpus mysticum*, quod ex fidelium tanquam membrorum per charitatem connexionem compaginatur: quin immò & unus efficimur panis mysticus. Idque deinde confirmat ex Apostolo: *Vnus panis, unum corpus multi sumus omnes, qui de uno pane & uno calice participamus* b.

Sed quidquid sit de literalis sensu communicationis cum Sanctis: reipsâ in hac parte Canonis cum illis communicamus, venerantes memoriam eorundem: ac in primis *gloriosa semper Virginis MARIÆ*, deinde *beatorum Apostolorum*, ac plurimorum *Martyrum* nominatim: tum cæterorum Sanctorum in genere, omniumque patrociniûm implorantes. Primo autem loco veneramur *DEIPARAM*

a. l. 4. fid. c. 14. b. 1. Cor. 10.

param, non solum propter excellentiam dignitatis, gratiaque; patrocinandis: sed etiam propter singularem cognationem cum praesenti Sacrificio. Ipsa enim salutarem eius victimam mundo edidit: utque; ex sacro epithalamio discimus: *venter eius propter virginitatem vallatus lilijs aceruus fuit tritici, & vbera eius botri vineae a*, unde meliori sui parte caelestem conficimus panem, vinumque; exprimimus, ex quibus munda haec, & *secundum ordinem Melchisedec b*, oblatio constat. Accedit in hoc Dominicae Passionis theatrum nullam potiori iure personam introduci, quam quae singulari redemptionis praerogativa gaudens, primarius merito censetur Sanguinis Christi effectus. A nulla denique decentius duci Martyrum chorum, quam a Martyrum Regina, & plus quam Martyre ob *doloris gladium*, qui in Passione Filij, iuxta vaticinium Simeonis *c*, *eius animam pertransiuit*.

Por-

a Cant. 7. b Psal. 69. c Luc. 2.

Porro Martyres, siue simul Aposto-
li sint, siue non, in hanc prodeunt sce-
nam, soliꝫ è sacris tabulis nominan-
tur: per nullos enim Christi Passio ma-
gis ad viuum repræsentrari potest, per
nullos magis honorari hoc Sacrificium.
Ipsi namque Christi *vestigia sequentes,*
eiusq; passionum socij effecti, configurati
sunt morti eius: & re ipsa ostenderunt,
protestationem illam diuinæ potesta-
tis atque dominij in vitam nostram ac
mortem, ad quam faciendam Sacrifi-
cium deputatur, non esse honorariam
tantum ac cæremonialem, (quales in-
terdum in Principum aulis frequentan-
tur) sed obligatoriam, maximeque se-
riam atque synceram: vi cuius tot Apo-
stoli ac Martyres vitam suam in tor-
mentis posuerint: nosq; etiam ponere
parati simus, quando cunque Dei ho-
nor & voluntas tulerit. Hic enim ani-
mus tam luculento opere comproba-
tus maximè commendat præstantiam

E Sa-

2. Pet. 2. 1. Cor. 5. Philip. 3.

Sacrificij, præsertim illius, vbi ex tam nobilis hostiæ oblato pro nobis Sanguine acriores stimuli ad nostrum quoque tanto ignobiliorem offerendum suggeruntur. Atque hinc factum opinor, vt non solùm ad Martyrum memorias, sed super ipsis quoq; eorundem sepulchris tanquam altaribus augustissimum hoc Sacrificium celebrari consueuerit, quia nullus locus vel ornatus, eius dignitatem efficaciamq; magis ob oculos ponit.

§. V.

De Oratione. Hanc igitur Oblationem seruitutis nostræ.

Postquam oblatum est Sacrificium in expiationem culparum, gratiarum actionem, impetrationem beneficiorum; congruebat, vt non negligeretur primarius eius finis, qui est, significare ac protestari supremam Dei excellentiam & dominium, infimamque nostram subiectionem, ac seruitutem: quem-

quemadmodum olim per holocausta, quæ tota in Dei honorem cremabantur, fiebat. In hunc igitur finem noua additur oblatio, ideo *seruitutis* dicta: & ritu quidem singulari, expansis super oblata manibus; sicuti olim quoque victimæ in holocaustum mactandæ manus imponi solitas, ex libris Exodi & Leuitici discimus *a*. Ex quibus vt singularem aliquẽ pietatis sensum colligamus,

Notandum ex Eusebio *b* de demonstratione Euangelica, illam manuum impositionẽ super caput victimæ fuisse quandam substitutionis notam. Cùm enim ratio, pietasq; dictaret, DEVM, à quo omnes vitã animamq; accepimus, summo iure dignissimum esse, in cuius honorem & cultũ, non viliores tantũ animantiũ animas; sed nostras quoque, quibus nihil in mundo præstantius, immolaremus; id verò re ipsa exequi, nec generi humano expediret, nec per ordinariam Dei legẽ licitũ foret; visum est,

E 2 vt

a Exod. 29. Leuit. 1. b Euseb. l. 1. c. 10.

vt animantium animæ nostrarum subirent vices, & in harum redemptionem ac pretium illæ tantisper, indulgente Numinis clementiâ, præstarentur; donec grandis illa succederet victima mundo toties promissa, quæ se offerendo nostrarum omnium animarum pretium copiosum persolueret. In huius itaque substitutionis signum sacrificaturi imponebant victimæ manus, eamq; capite comprehensam atque detentam, quasi pro suo capite aris sistebant.

Satis iam vides, Christiane Sacerdos, quid hic tibi agendum. Agnosce supremum vitæ necisque Dominum: quantum illi debeas, expende. Animam scilicet tuam, omniumq; animas, quorum nomine Sacrificium offers. *Ecce omnes animæ meæ sunt*, dicit Dominus *a*. Hæc est seruitus nobis con-creata, innumerisque tam nostrorum criminum, quàm diuinorum benefi-

cio-

a Ezech. 18.

ciorum titulis cumulata. Sed, ô diuinam Clementiam! debitum non exigit, substitutionem patitur; nec iam hircorum vel taurorum: sed Unigeniti sui, ad quem incruentè immolandum mox accedis. Obstupesce ingens illud pretium animæ tuæ: in huius redemptionem id Deo offer: nec breui vitæ sic redemptæ vsurâ contentus, aude etiam sperare, vt electorum albo adscriptus, æternùm in omni felicitate & gaudio viuas.

Qui præscripta ab Ecclesiâ verba expenderit, videbit ea aptè in hanc sententiam quadrare. Hinc enim dicitur *Oblatio Seruitutis*, quod ad eam speciatim profitendam instituatur: ac simul ad recognoscendum dominium Dei, quod connexionem relatiuâ nostræ seruituti respondet. Per voculam *nostræ*, tam Sacerdotis ipsius, quàm omnium circumstantium, & particulariter offerentium seruitus denotatur: sicut & totius Ecclesiæ per verba sequentia,

E 3 *sed*

sed & cuncta familia tua. Ecclesia enim secundum Apostolum a *Domus* est Dei viui, cuius *domestici* ac familiares, omnes Christi fideles existunt.

Cumque cætera verba sint clara, id tantum ad illa, *diesque nostros in tua pace disponas*, obseruandum occurrit: Magnum Gregorium hæc addidisse Canonis afflictissimis Ecclesiæ temporibus; *cum gentem contra gentem exurgere, earumque pressuram terris insistere plus iam cerneret, quam in codicibus legeret*: cum quotidie nouæ & improuisæ clades affligerent, atque ipsa etiam Roma inter Longobardorum gladios trepidaret. Exulante igitur mundi pace ac prosperitate, ad illam que Dei est, communibus votis confugiendum censebat. Damna item malaque presentia nihili æstimanda, dummodo benignissimus Dominus has exaudiret preces, *ut ab æterna damnatione nos eripi, & in electorum tuorum iubeas grege numerari.*

Quæ

a 1. Tim. 3. Ephes. 2.

Quæ quàm aptè nostris etiam temporibus congruunt!

§. VI.

*Quam Oblationem tu Deus in omnibus
quæsumus.*

E Si hæc cõclusio, & quædam veluti recapitulatio quatuor Oblationũ præcedentium: qua Patrem rogamus, vt præsentis Sacrificij oblationẽ, quatenus omnes priores complectitur, *in omnibus*, siue pro peccatis, aut actione gratiarum, siue pro obtinendis beneficijs, aut in holocaustum, *benedictam, adscriptam, ratam, rationabilem, acceptabilemq;* facere dignetur: tam ex parte rei oblatae, per Consecrationem; quàm ex parte Sacerdotis, populiq; offerentis, per suam gratiam ad hoc necessariam. Idq; cum in finem, vt panis & vinum, quæ hætenus, vt diximus c. i. §. 5. Corpus & Sanguinem Christi sub proprijs speciebus futurum repræsentabant,

E 4 iam

iam re ipsa fiant *Corpus & Sanguis Domini nostri IESV Christi*: neque absolute tantum, & in se, sed etiam respectiue, & *nobis*, in vtilitatem scilicet, & salutem nostram.

Orat autem Sacerdos pro effectu Consecrationis, non quod timeat de inefficacia verborum, si modo debito proferantur: sed partim vt non suis viribus, verum diuinæ omnipotentiae effectum a deo supernaturalem adscribat: partim etiam, vt in re tanti momenti omnia tuta timeat, ne forte ex sua parte aliquid desit. Hic enim locum habet illud Sapientis *a*: *Hominis est animam preparare per intentionem consecrandi & sacrificandi*: verum in re tantâ id non sufficit, sed restat, vt & *Dominus gubernet linguam*, qua ritè tanta mysteria peragantur.

Cæterum verba illa, *adscriptam, rationabilem, acceptabilem*, fuisse etiam tempore S. Ambrosij ad rem præsen-

a Prouerb. 16.

tem adhibita, constat ex 4. eius libro de Sacramentis c. 5. duoq; reliqua haud recentiora censentur. In quorum singulis, etsi plures multa mysteria, reconditaq; indagent: saluâ tamen eorum pietate & sapientiâ, breuitati meæ, & fortè etiam literali sensui consultum iri existimò, si dixerò, vnâ esse omnium sententiam, magis minusq; expressam: qua videlicet DEO commendetur Sacrificij oblatio; vt eam *in omnibus benedictam*, & inter dona sibi grata *adscriptam*, & approbatam confirmatamque, quod vox *rata* designat: præterea *rationabilem*, diuinis scilicet rationibus congruentem: ac tandem *acceptabilem*, id est, dignam, quæ non solum ex parte doni, sed etiam ex parte Ministri offerentis à Deo acceptetur: non quidem ex nostris meritis habere, sed sua gratia *facere* dignetur. Neque hoc inusitatum, siue in præsentis Sacrificio, siue in literis sacris; vt verba quæ *idem*, sed sub ratione aliquo modo di-

uerfa significant, multiplicentur: tum ad magis declarandam rei magnitudinem, tum etiam vt longiore eiusdem rei consideratione magis nutriatur & crescat affectus. Præterquam quod singulis Crucibus, quæ hîc quinæ formantur, singula etiam verba aptari conueniret.

C A P V T I V.

De Consecratione.

Post oblationes verbales haud frustra, vt hætenus vidimus, multiplicatas, vna tandè sequitur realis Oblatio, sanè dignissima tanto præuio apparatu, per quam nimirum incruento verborû gladio *idem ille Christus in altari immolatur, qui in ara Crucis semel seipsum cruentè obtulit.* Quod qua ratione fiat, etsi ab alijs aliter explicetur, facile intelligitur per occisionem quandam mysticam & repræsentatiuam; qua
 quan-